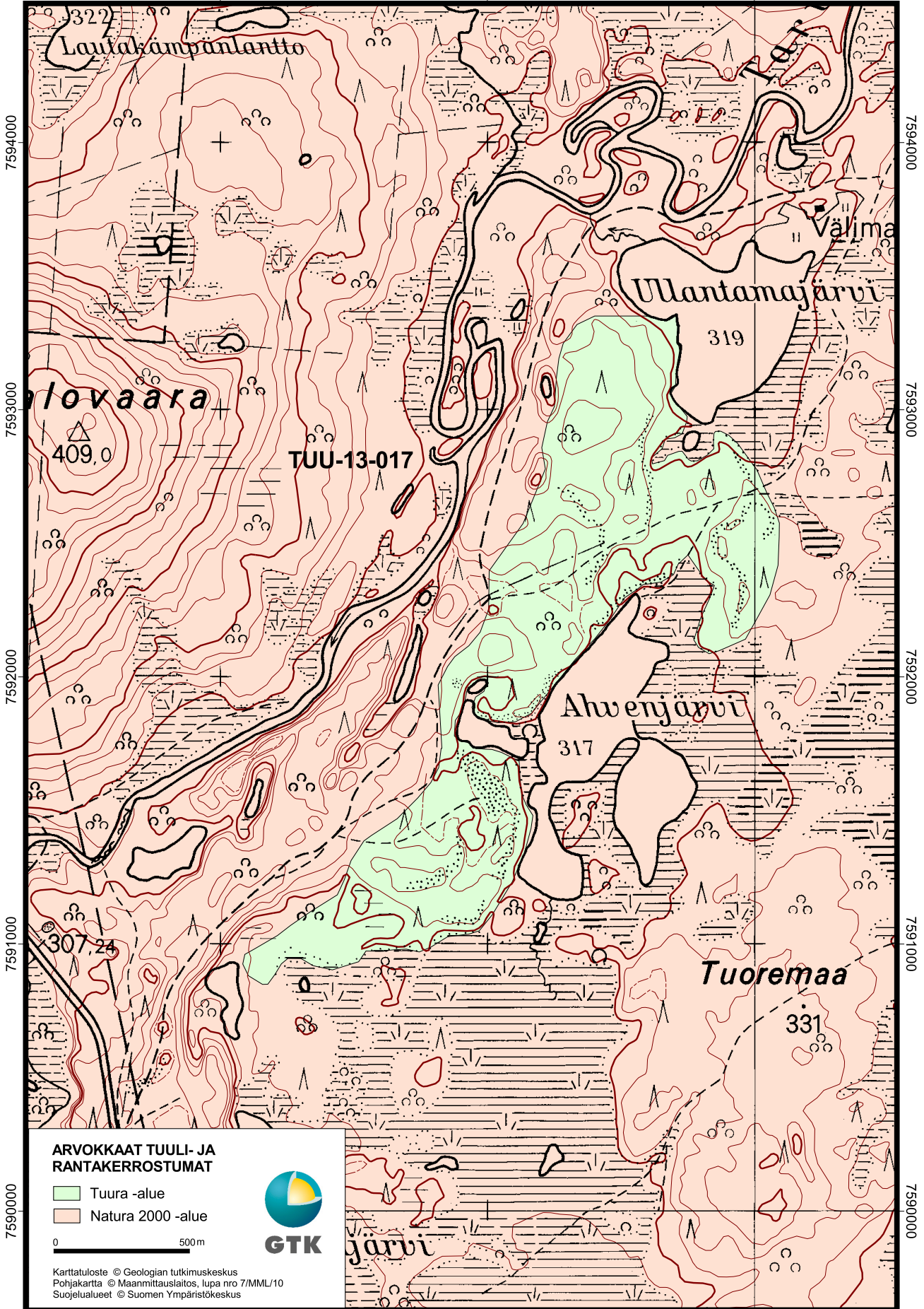

2453000

2454000

2455000

7594000

7594000

7593000

7593000

7592000

7592000

7591000

7591000

7590000

7590000

ARVOKKAAT TUULI- JA RANTAKERROSTUMAT

- Tuura -alue
- Natura 2000 -alue

0 500m

Karttatuloste © Geologian tutkimuskeskus
 Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupa nro 7/MML/10
 Suojelutuet © Suomen Ympäristökeskus

2453000

2454000

2455000

AHVENJÄRVEN DYYNIT

Enontekiö

Tietokantatunnus: TUU-13-017

Arvoluokka: 4

Muodostuma: Tuulikerrostuma

Pinta-ala: 139,8 ha

Korkeus: 335 m mpy.

Karttalehti: 2811 11

Alueen suhteellinen korkeus: 18 m

Muodon suhteellinen korkeus: 5 m

Sijainti: Kuttasen dyynit sijaitsevat Enontekiön länsiosassa, noin 1-3 kilometriä Kuttasesta pohjoiseen

Geologia

Ahvenjärven dyynit ovat syntyneet Kuttasen-Kultiman harjulle, jonka pintaosassa aines on karkeaa hietaa ja hienoa hiekkaa. Lännestä ja länsiluoteesta mannerjäätiköltä puhaltaneet voimakkaat tuulet kuluttivat harjun pintaosaa ja kuljettivat irrottamaansa ainesta etäämmälle harjun itärinteelle, johon se kerrostui dyynikummuiksi sekä U-muotoisiksi paraabelidyneiksi. Muodostuman länsireunalla on pääasiassa epämääräisen muotoisia dyynikummuja. Kehittyneitä ja hyvin kehittyneitä paraabelidyneitä on muodostuman itäreunassa, mutta porolaiduntamisen aiheuttama kulutus kenttäkerroksessa on rikkonut dyynien pintaa sitovan kasvillisuuden, ja tuuli on päässyt pureutumaan alueen korkeimpien dyynien lakialueisiin ja kuljettanut dyyniainesta pois selänteeltä. Paikoin dyyneistä on jäljellä ainoastaan kasvillisuuden peitossa olevat alimmat reuna-alueet. Dyyniselänteiden läntiset vastasivut ovat pitempiä ja loivempia kuin niiden itään viettävät suojasivut. Dyynien korkeus vaihtelee 1,2 metristä 4-5 metriin.

Biologia

Etenkin Ahvenjärven eteläosan dyynien välissä on eri-ikäisiä deflaatioaltaita, joista osa on hiekalla ja osa on kasvillisuuden sitomia. Vanhat altaat ovat paikoin myös uudelleen avautuneita. Kasvittuneilla deflaatioaltailta mäntyinen ja tunturikoivuinen puusto on hyvin harvaa ja katajia on yksittäin. Osin altaat ovat puustottumassa koivulle. Puusto on korkeintaan 6–8 metristä ja useiden puiden tyvet ovat peittyneet hiekkaan. Aluskasvillisuus on $\frac{3}{4}$ jäkälikköä ja loput ovat varvikkoa. Jäkälikkö muodostuu poronjäkälästä, lapalumijäkälästä, tinajäkälästä ja karhunsammalista, jota täplittävät lampaannatutappaat. Tiheimpiä varvikoita on lähinnä puiden ympärillä, ja varvikkolaikut ovat enimmäkseen variksenmarjavaltaisia, mutta paikoin on myös sianpuola- ja yksittäin puolukkalaikkuja. Varvikoissa on myös seinäsammalta. Siellä täällä kasvaa myös kultapiiskua ja kissankäpälää (NT).

Avoimet deflaatioaltaat ovat hyvin laajoja ja pohjalta aika tasaisia. Näillä on joitakin variksenmarjan ja sianpuolan muodostamia alkiodyynikummuja ja aivan pieniä lampaannadan muodostamia tupasdyynejä. Altaan reunoilla on enemmän ja suurempia alkiodyynikummuja ja ne ovat enimmäkseen sianpuolan sitomia. Koko allasta reunustaa yhtenäisen enimmäkseen variksenmarjan muodostama varvikkovyö, karvakarhunsammalkasvustot ja kummukot, joissa on jo hieman katajaa ja koivua. Deflaatioaltailta on muutamia maastoajon jälkiä.

Deflaatioaltaiden kaakkoispuolella on enimmäkseen kasvillisuuden sitomat takadyynit, joissa on joitakin tuoreita tuulipurtoja dyynin lävitse. Dyynien puusto on tunturikoivuvaltaista, sekapuuna vähän mäntyä ja pensaskerroksessa katajaa. Aluskasvillisuus on lähes kokonaan varvikon peitossa muodostuen variksenmarjasta ja vähemmän puolukasta. Lisäksi kasvaa hieman lampaannataa ja kultapiiskua. Kaakkoisen suojarinteen paikoin jopa kuntaista pohjakerrosta vallitsee seinäsammal seuranaan kerrossammal. Enimmäkseen suojarinteellä kasvaa myös niukahkosti vaivaiskoivua, suopursua, metsäkortetta ja metsätähteä.

Tavallisemmat dyynit, joita on deflaatioaltaiden luoteispuolella, ovat erirakenteisia männiköitä ja sekapuuna on yksittäisiä koivuja. Järeimmät männyt ovat 50 cm paksuisia. Aluskasvillisuus on varpu-jäkälälaikkuista. Varvikkoa vallitsee variksenmarja ja jäkälikköjä tinajäkälät, poronjäkälät ja karhunsammalet. Näiden seurana on lisäksi hieman sianpuolaa, lampaannataa ja kivikynsisammalta. Näilläkin dyyneillä on joitakin pieniä deflaatiokovertoimia. Alueella on myös metsiä, jotka ovat enemmän kasvatusmänniköiden oloisia, joissa on harvakseltaan vanhempia mäntyjä ylispuina. Näiden aluskasvillisuus on variksenmarjavaltaista.

Maisema ja muut arvot

Alueen mataluudesta ja harvahkosta puustosta johtuen muodostuma hahmottuu ympäröiviltä matalilta vaaroilta ja harjulta sekä muodostuman ohi kulkevalta tieltä. Muodostumalta avautuu lähiympäristöön suomalaisema ja paikoin myös järvimaisema sekä loivapiirteinen vaaramaisema kohti itää. Dyynikummuja ja -selänteiden muotojen vaihtelut ja niiden väliset painanteet luovat jonkun verran vaihtelua sisäiseen maisemaan. Myös puusto ja tuulen kuluttamat kasvittomat alueet luovat vaihtelua sisäiseen maisemaan. Muodostuma sijaitsee Tornion-Muonionjokien vesistöalueen Natura-alueella (FI1301912).

Kirjallisuus: